

Maktubm k-dige kɛn Pɔl raanɪn eglizn Kɔrint ki Kupm mɛtn taar taadjeki doobm gɛn dooy maktubm k-dige kɛn Pɔl raanɪn eglizn Kɔrint ki

Kɛn Pɔl raanga raanɪ maktubm deetn gɛn Kɔrintge se ɓo jaay naanɪ ɔŋ labar jee Kɔrint ki ɔɔ tɛr naade raanɪ tɔl maktubge dɛna ute naapa kici (konɪ 2.3). Gɔtn se, Pɔl ute jee al-Masigen Kɔrint ki se, taarde ɓaa ɔk mɛtn naap eyo. Taa naanɪ se ɓo kɔr naanɪ tɛrl te gɔtde ki ey ɓɔrt se, naanɪ raanɪden taa aden tɛrl kingde. Maakɪ maktubiɪn ki se Pɔl taad jeege tu ute doobm ɔɔ dɪ jaay naanɪ tɛd debm kaanɪ naabm Isa se, kɛn je deekɪ ɔɔ naanɪ se Isa al-Masi ɓo ɔliɪ naaba. Kɛn gɛn Pɔl ki num naanɪ se nakiɪ kaanɪ naaba sum. Ɔɔ maakɪ naabiɪn kɛn naanɪ tɛd se, naanɪ ɔŋga nakgen ɔŋɔ kɛn aan donɪ ki, ɔŋga dubar ɔɔ nakgen kɛn ɔl ɓeere deb ki ɔɔ ute naanɪ se kic ɓo naanɪ ɔŋ aayga kaamiɪna. Naɓo nakɪ naanɪ je se gɔtɔ ɓaa se paac jeege 'jeel Raa Bubu ɔɔ Isa al-Masi. Kɛn Pɔl jaay taad taa naanɪ malinɪ se, nakɪ kɛn naanɪ je se, jee Kɔrint ki anɪ baatiɪn eyo ɔɔ 'kɔŋ baatn dooyin kɛn naanɪ dooydeno se ey kici (konɪ 1-7). Gɛn k-dige se, Pɔl raanɪden ɔɔ jee ɔk maala se, k'noog jee al-Masigen Jeruzalem ki (konɪ 8-9). Gɛn k-mɔtɔge tu se, Pɔl taadden ɔɔ jee kɛn tɛd rode aan gɔɔ jee kaanɪ naabm Isa al-Masige

se j'ōnte booy kuun taarde (kon 10-13).

Pōl raan ɔl tōse egliz ken Kōrint ki

¹ Ken ara maam Pōl, *m'debm kaan naabm Isa al-Masi aan gōō ken *Raa maakin jen rō ki ɔ maam m'raan maktubm ese se ute genaajege, Timote. Naaje k'tedsen tōse naase ki jee *eglizn ken maakn geger ken Kōrint ki ute jee Raagen paacn taa naan Akayi ki ute magalina. ² Ōn Bubejege Raa ɔ Meljege Isa *al-Masi asen tēdn beede ɔ asen kedn lapia.

Raa debm ed kaay kaama jeege tun maakn dubar ki

³ K'tōomki Raa, Bubm Meljege Isa *al-Masi, naan se Bubm ken beēn dena ɔ naan ɔ Raa debm ed kaay kaama ute maraadin. ⁴ Maakn nakge tun ɔn ken aan dojege tu paac se, naan ɔ debm edjeki kaay kaama. Ute kaay kaam ken Raa edjeki se, naajege kic num j'an ki kaasn gen kedn kaay kaama jeege tun maakn nakge tun ɔn se kici. ⁵ Aan gōō naajege j'ōnki dubar dena ute al-Masi se, bin ɔ ute doobm al-Masi se Raa edjeki kaay kaam den bin kici. ⁶ Ken nakn ɔn jaay aanga doje ki kic num, taa Raa asen kedn kaay kaama ken asen kōl gōtn kaaj ki. Ō naaje jaay Raa edjen kaay kaama se taa naase kic ɔ dubar aanga dose ki num anki kōn kaasa aan gōō ken naaje dubar aan doje ki jaay j'ōn j'aasin se kici. ⁷ Ō naaje k'jeel maakje ki kōnd dojen jaay j'ōnd do naase ki se, kōnd do mec. Taa naaje k'jeele naase ōnkiga dubar ute naaje se, bin se Raa asen kedn kaay kaama aan gōō naan tēdo naaje ki se kici.

⁸ Anum naase genaagen doobm al-Masi ki, naaje k'je naase aki jeele taa naan Azi ki se k'dabarjenoga den aak eyo. Do dubar ken naaje k'j'ɔŋo se deeloga doje, naaje k'saapo j'ɔ naaje se j'kɔŋ kaaj ey sum. ⁹ Deere, naaje se k'saap j'ɔ biije nanga sum, naaje j'kooyo. Naɔo, naaje se j'ɔnd doje do naaje malinge tu eyo, num naaje j'ɔnd doje do Raa ki, naan ɔo debm lee dur jeege daan yoge tu. ¹⁰ Do Raa se doɔɔjenoga doje maakŋ yo ken gɔtn ese se do naan ajen kɔɔɔn doje kuuy daala. Deere, naaje se j'ɔnd doje don ki, gɔt kuuy kic ɔo naan utu ajen kɔɔɔn doje daala. ¹¹ Naase kic ute keem Raa ken naase aki keem se, naase ajeki noogo. Do ute tɔnd mɛtn ken jeege dena tɔnd mɛtn Raa taa naaje se, Raa ajen tɛɔn bɛɛ. Ute naan se jeege dena 'tɔom Raa taa bɛɛ ken naan tɛɔɔn se.

Gɔtn Pɔl uun doa je ɔaa Kōrint ki naɔo ŋ ɔaa te eyo

¹² Anum nakŋ tɛɔɔn jaay naaje k'tɔom roje se, naaje k'jeeliŋ maakje ki, kingjen naaje j'ing maakŋ jeege tu, do tap tap ute naase se, j'ingo ute ken mɛt ki do ute maakŋ kalan naan Raa ki. Num naaje k'j'ingo bin se ute jeel-taar gen jikilinge eyo, num ute bɛɛ Raa ken tɛɔɔn se. ¹³⁻¹⁴ Deere, taargen naaje k'lee k'raan̄sesiŋ se, naaje k'raan̄sen te taar d̄im kuuy eyo, num taargen naase 'lee 'dooyiŋki do 'booy ɔkiŋki se. Aan goɔ ɔorse naase naka kaam kalan 'booy ɔkjekiro te mɛtiŋ paac ey se, num maam m'saap naase utu ajeki 'booy kɔkŋ mala mala do kɛse ɔo taar ken maam m'je taada se: *ɔii ken Meljege Isa ade ɔaa se, naaje k'tɔom roje ute naase do naase kic le aki tɔom rose ute naaje kici.

15 Deere, maam m'jeel maakum ki maam m'je m'ḅaa gōtn naase ki ḅo deet jaayo, taa bin se naase aki kōḅ bēē maam ken m'ḅaa gōtse ki dōol di se. 16 Maam m'kiin gōtse ki se m'ḅaa Masedoan ki ḅo ken m'tērl tērl Masedoan ki kic ḅo, m'ade kaal dose ki. ḅo naase ḅo amki je nakḅ ken am m'kaasn gen ḅaa mērtē taa naanḅ Jude ki. 17 Ken maam m'uun do gen ḅaa mērtē se, ute maakum paac ey la? Ey lē nakḅ maam m'ḅaa ḅaa tēda paac se, m'tēdn̄ aan gōḅ gen jikilingen do nak ken kalanḅ sum ḅo ken naade ḅaanḅ ḅaa tēda num deek ḅo: «YEE» ḅo «YEE eyo» se la? 18 Taar se Raa kic ḅo jeele, do taar ken kalanḅ se, naaje j'ōḅḅ k'taad̄sēno te j'ōḅḅ: «YEE» ḅo «YEE eyo». 19 Taa maama, Silban ute Timote ken k'ḅaado k'taad̄sen taar Goon Raa Isa *al-Masi gōtse ki se, do taar ken kalanḅ sum ḅo, naaje k'taad̄ te ey «YEE» ḅo «YEE eyo». Num ganḅ taar naaje k'taad̄ se, daayum «YEE». 20 ḅo nakḅ ken Raa taado utu tēd se, ute doobm al-Masi se paac 'tēdn̄ mēt ki. Bin ḅo ute ro Isa al-Masi se, naaje k'deekki j'ōḅḅki: *amin Raa ki gen *nookḅ ronā. 21 Raa ḅo ken dōḅkjeki ute al-Masi k'tēdkiga tōḅḅ se ḅo naanḅ ḅo debm tēdjeki k'tēdkiga jee naange. 22 Naanḅ ḅo debm ken tēdjeki nakḅ kaakḅ jeele, kēse Nirlinḅ ken naanḅ ēdjeki maakjege tu ken je deekḅ ḅo naajege se k'tēdkiga jee naange ḅo ute naanḅ se, naanḅ je ajeki taad̄n ḅo utu ajeki kēdn̄ nakḅ ken naanḅ taado ḅo utu ajeki kēd se.

23 Maam se ḅḅ Raa am tēdn̄ saaduma ḅo maam se lē m'taad̄ taar mēt ki. Ken maam jaay baate tēro maakḅ gēgēr ken Kōrint ki se, m'je m'asen tujḅ maakse eyo. 24 Naaje k'je j'asen tēdn̄ utu taa tōḅḅ eyo gen kaal maakse do Raa ki, taa kaal maakse lē,

naase utu əkīŋki tōgō. Anum naaje k'je j'aki tēdn naaba tēɛ, taa naase kic ɓo maakse raapo.

2

¹ Maam se m'uunoga doa, m'kōŋ tērl gōtse ki jaay, m'asen ɓaa tujŋ maakse ey sum. ² Anum kēn maam jaay 'tujsega maakse se, maam kic ɓo maakum 'tuju, bin se nam am tēdum jaay maakum raap se gōtō, taa naase ɛ paac, maakse tujga. ³ Kēn ɔlumo jaay m'raaŋseno maktub se, taa maam m'je eyo kaad kēn m'ɓaa gōtse ki se, jeegen am kēdn maak-raap se ɓo, 'tērl am tujŋ maakuma. Maam m'jeel maakum ki, kēn maam jaay maakum raap se, naase kic ɓo 'paacki maakse 'raapo. ⁴ Kaad kēn maam m'raaŋseno se, maam maakŋ maak-tuj ki ɔ m'maakŋ kaa-maan ki ɔ m'uun nirlum dēna dose ki. Maam m'raaŋseno se taa m'asen tujŋ maakse eyo, num taa aki jeele maam se, m'jese dēn aak eyo.

*Pəl taad ɔ: debm tēdga *kusiŋ se, k'tēdīŋ kaldē*

⁵ Kēn deba jaay tujga maakŋ jeege se, kēse naan tujum maakŋ maam eyo, num naan tujsen maakŋ naase paacki. Naɓo taar se j'ōŋte 'tēdīŋki 'deel doa. ⁶ Gēn debm bin se, kēn jee dēna uuniŋga kaamiŋ se ɓo, bēɛŋga sum. ⁷ Taa naan se ɓo naase 'tēdīŋki kaldē, ɔ dēdīŋki kaay kaama, ey num sōm maak-tujŋ ese se 'deel doŋa. ⁸ 'Booyki m'asen taada, debm bin se 'taadīŋki tal, naan 'jeele, naase se 'jenki. ⁹ Anum kēn ɔlumo jaay maam m'raaŋseno maktubm se, kēn naase jaay 'tookki taarum paac ɛ, maam m'kaakŋ jeel ro ki. ¹⁰ Num 'booyki m'deekseni: debm jaay naase

'tɛdɪŋkiga kaldɛ se, maam kic m'tɛdɪŋga kaldɛ, kɛn maam ɓo m'tɛdɪŋga kaldɛ naan al-Masi ki kic num, taa naase. ¹¹ Bin ɓo *Bubm sitange ajeki kɔŋ kaan dal eyo, ɔɔ nakŋ naan je tɛda se lɛ, naajege k'jeeliŋki tak.

Pɔl uun niriŋ do Tit ki

¹² Kɛn maam jaay m'aan maakŋ gɛgɛr kɛn Troas ki gɛn taadn Labar Jiga gɛn *al-Masi jeege tu se, ey num gɔtn se Mɛljege ɔɔdumga doobo ute maraadiŋa. ¹³ Naɓo kɛn m'aan jaay m'ɔŋ te gɛnaam Tit ey se, maakum tap ɓo ɔŋ daa eyo. Gɔtn se maam m'iin m'ɔŋ gɛnaagen doobm al-Masi ki ɔɔ m'ɓaa taa naan Masedoan ki.

*Ute Isa *al-Masi se naaje k'cirkiga nakge paac*

¹⁴ K'tɔɔmki *Raa, ute doobm al-Masi se daayum naan tɛdfjeki k'leeki j'ɔkki mɛtn Isan cir nakge paac se. Gɔtn ɓaa se paac Raa ɔljen naaje se ɓo k'taad taar al-Masi se jeege tu taa an jeele. Ɔɔ taar naan se lɛ, tec aan gɔɔ nakŋ oot nijimi kɛn oot wɔɔk dɔɔd gɔɔ ɓaa se paac se. ¹⁵ Deere, naajege se k'tecki aan gɔɔ nakŋ oot nijimi kɛn al-Masi ɛd Raa ki se. Naajege k'taadki taar al-Masi jeege tun Raa utu aden kaaja ɔɔ jeege tun Raa utu aden kut kici. ¹⁶ Jee mɛtiŋgen uun doobm kutu se lɛ, nakŋ ootn nijim ese se ootden aan gɔɔ nakŋ ooyga kooyo kɛn aden kɔl gɔtn yo ki ɔɔ jee mɛtiŋgen kuuy uun doobm kaaja se lɛ, nakŋ ootn nijim ese se ootden aan gɔɔ nakŋ inŋ zɛɛɛ kɛn aden kɔl gɔtn kaaj ki. Num naabm magal ese se tap ɓo naŋa jaay an kaasn gɛn tɛdn naan se? ¹⁷ Naaje se k'tecki aan gɔɔ jee dɛngen kuuy eyo, kɛn lee taad taar Raa jeege tu tɛdɪŋ aan gɔɔ nakŋ suukŋ gɛn kɔŋ dim ro ki se. Num

gan̄ k'tɛdkiga kalan̄ ute al-Masi se, naaje k'taadki taar mɛt ki ute maakn̄ kalan̄ aan̄ gɔɔ jee kɛn̄ Raa ɓo ɔldeno.

3

**Raa dɔɔk kiji ute jeege se kɛse ɓo jee tɛdn̄ naabinge*

¹ Naase aki taadn̄ ɔɔki naaje se k'baagga magal roje daal ne? Lɔ naaje kic ɓo k'je j'ajen raan̄ kɛdn̄ maktub jije ki taa j'anjen jeel ro ki aan̄ gɔɔ jee mɛtingen k'raan̄deno maktub jide ki jaay ɓaado taadsen naase ki ɔɔ je naase kic adeki raan̄ kɛd̄ kic la? ² Maktubm naaje se, naase malinge. Naan̄ se k'raan̄inga raan̄ maakje ki ɔɔ maktubm se jeege paac dooyina ɔɔ jeelina. ³ Deere, naan̄ se tood tal, naase se ɓo maktubm kɛn̄ *al-Masi raan̄ina ɔɔ ɛd̄jesin̄ kaam jije. Naan̄ raan̄in̄ se ute maan̄ nakgen k'raan̄ ro maktubge tu se eyo, num ute *Nirl Raa zɛɛrɛ. Naan̄ raan̄in̄ te ro tircil ki eyo, num naan̄ raan̄in̄ maakn̄ jikilinge tu.

⁴ Kɛn̄ ɔlje jaay naaje k'taadsen bin se, taa ute doobm al-Masi se, naaje k'jeel maakje ki naaje se k'j'ɔnd doje do *Raa ki. ⁵ Naaje kaljeki sum se j'aas tɛdn̄ d̄im eyo, num Raa ɓo tɛd̄jen j'aasga gɛn̄ tɛdn̄ nakgen se. ⁶ Naan̄ ɓo tɛd̄jekiga j'aaskiga gɛn̄ tɛdn̄ jee tɛdn̄ naabm kɛn̄ Raa dɔɔk kiji ute jeege se. Ɔɔ dɔɔkn̄ kɛn̄ Raa dɔɔk kiji ute jeege se iino ro *Ko Taar kɛn̄ Raa ɛdo Musa ki eyo, num naan̄ se iino gɔtn̄ *Nirl Salal ki, taa Ko Taar kɛn̄ Raa ɛdo Musa ki se, ɔl jeege maakn̄ yo ki anum gɛn̄ Nirl Salal se ɔl jeege gɔtn̄ kaaj ki.

⁷ Do d̄akin̄ se, Ko Taar kɛn̄ Raa ɛdo Musa ki se, Raa raan̄ino ro tircil ki. Kaad̄ kɛn̄ naan̄ raan̄in̄ raan̄

se *nookŋ Raa tɛd gɔtɔ wɔɔr kɛlɛŋ. Bin ɓo daan kaam *Musa kic ɓo wɔɔr bin kici ɔɔ gaan *Israelge se ɔŋ ɔnd kaamɛ ro daan kaam Musa ki eyo taa daan kaamiŋ se wɔɔr ɔs kaam ki kiric, naɓo tɛdga sum ɓo tɛd gɔtɔ. Num kɛn Ko Taar kɛn Raa ɛdɔ Musa ki ɔl jeege gɔtn yo ki jaay taadn nookŋ Raa ɔɔ tɛd gɔtɔ wɔɔr kɛlɛŋ se, ⁸ daala, mɛt kando Raa 'taadn nookiŋa jeege tu, kaad kɛn Nirl Salal tɛdn naabiŋ se. ⁹ Taa Ko Taar kɛn Raa ɛdɔ Musa ki se, tɛd bɔɔrɔ ooc do jeege tu ɔɔ ute naan se kic ɓo taadn nookŋ Raa se, mɛt kando dɔɔkŋ kɛn Raa dɔɔk kiji ute jeege jaay tɛdʒeki k'tɛdki jeegeen aak bɛɛ naaniŋ ki se, naan se ajeki taad nookŋ Raa cir naan se daal ey la? ¹⁰ Nookŋ Raa kɛn wɔɔrɔ gɔtɔ do dɔkiŋ kɛlɛŋ se, jaay k'dɔɔjiŋ ute nookŋ kɛn Raa dɔɔk ute jeege kiji se, nookŋ kɛn do dɔkiŋ se aas te dɪm naaniŋ ki eyo. ¹¹ Deere, dɔɔkŋ kɛn Raa dɔɔko do dɔkiŋ ute jeege se tiŋg te gɛn daayum eyo. Ute naan se kic ɓo Raa taadga nookiŋa, num mɛt kando dɔɔkŋ kɛn Raa dɔɔko kiji ute jeege gɛn daayum se, magal cir naan se dɔkɔ.

¹² Taa naan se ɓo naaje k'jeel maakje ki, nakŋ naaje j'ɔnd doje ro ki se ɓo, naaje k'taadŋa. ¹³ Naajege se k'tɛdki aan gɔɔ gɛn Musa eyo kɛn daan kaamiŋ wɔɔrga num, naan aaliŋ kala taa gaan Israelge se ɔŋ aasiŋ gɛn kaakŋ tɛniŋ eyo daan kaamiŋ kɛn wɔɔr ɔs kaam ki kiricŋ ɔɔ kɛn tɛdga num cɔkɔ cɔkɔ jaay 'deel se. ¹⁴ Num gan gaan Israelge se ɔŋ booy ɔk mɛtn taar se eyo. Jaaki kic ɓo, mɛtjildege booy ɔk ey kici. Kɛn naadɛ jaay dooy Kitapm kɛn Raa dɔɔko do dɔkiŋ ute jeege se, naadɛ booy ɔk mɛtn nakgen se eyo aan gɔɔ jeeldɛ se k'deebiŋga deeb ute kala. Anum deb dɔɔkga

ute al-Masi jaay 60 kala se tēdn gōtō ò naan se booy òk mētn taar se. ¹⁵ Deere, jaaki kic 60 kēn naade jaay dooy dooy Kitapm Musa se, naade booy òk mētin eyo, aan gōō jeelde se k'deebinga ute kala. ¹⁶ Aan gōō Kitapm Raa taadni: *Kēn Musa jaay baaga naan Raa ki se, naan òdn ute kal daan kaamin ki se naatn.* * ¹⁷ Taa Mēljege se naan nirli ò gōtn jaay Nirl Mēljege utu se, jeege òn dode. ¹⁸ Ò naajegen paacn j'aalkiga maakjege do al-Masi ki se, kal daan kaamjege tu se, Raa òdinga naata. Naajege j'aakki nookn Mēljege ò nookin se tēdjeki naajege k'teciŋki tece. Bin 60 nookn Raa j'aakin gōtn naajege tu se, daayum ziidn 6aa ute naanina. Kēse 60 naabm Nirl Mēljege tēdina.

4

Kōrbōtn maakn dukul nēnj ki

¹ Taa naan se 60 aan gōō *Raa ute bēēna edjega naabin ese se kaam jije se, naaje j'òk maakje tōōgō ro ki. ² Nakgen jig ey kēn k'tēdin k'j'oyin kōyō ute nakn sōkōnge se, naaje k'terldenga naaga. Naaje se k'j'aan nam dal eyo ò taar Raa kic ē, k'terlin kaam kuuy eyo. Num gan taar mēt ki se, naaje k'taadn tood tal, bin 60 naŋa naŋa kic 60 jeel maakin ki, naan Raa ki se taar naaje k'taad se taar mēt ki. ³ Anum jee mētinge Labar Jigan gēn *al-Masi kēn naaje k'taadēn se, naade booy òk te mētin eyo. Jeelde se aan gōō k'deebinga ute kala. Kēse gēn jeegen 6aa 6aa gōtn kut ki. ⁴ Jeegen ese se aal maakde do Isa ki eyo, taa *Bubm sitange, naan 60 raa kēn do *duni ki se, gaasde òn jeel òk mētin eyo

* **3:16** Aak Ekz 34.34.

taa naade 'kōŋ kaakŋ gōtn wōor gēn Labar Jigan gēn al-Masi se eyo. Ey num kēse 6o kēn taadn *nookŋ al-Masi, ɔɔ al-Masi se naan 6o kēn tec Raa mala mala se. ⁵ Num naaje se k'taad taa ro naaje malinge eyo, anum naaje k'taad j'ɔɔ: al-Masi se, naan Mēl jeege paac. Num naaje se ɛ, taa Isa se, k'taadŋen j'ɔɔ naaje se k'jee tēdn naabsege. ⁶ Taa Raa ese sum 6o kēn deeko ɔɔ: *Ŋŋ gōtn wōor se, 'wōor maakŋ gōt kēn ɔɔɔ,* * ɔɔ naan 6o debm 'wōorjen maakjege kici. Ɔɔ gōtn wōor ese 6o taadjeki nookŋ Raa ɔɔ nookŋ Raa ese se 6o kēn j'aakiŋ wōor kēlēŋ daan kaam Isa al-Masi ki se.

⁷ Num naaje se k'tec aan gōɔ dukul nēŋjē na6o ɔk kōrbōtn Raa maak ki. Bin num tōɔŋŋ deel do ese se iŋŋo gōtn Raa ki, ey num gōtn naaje ki eyo. ⁸ Kaam ara kaam ara paac 6o gōtɔ tēdjen ɔŋŋɔ, na6o nakgen se ɔŋ deel te doje eyo; ɔoobm roje tap 6o k'jeel eyo, na6o ute naan se kic 6o j'ɔŋ ɔoobm kēn k'j'ɔɔdn doje. ⁹ Jeege lee dabarje kaam ara kaam ara na6o Raa rēsjen te eyo; k'tōnd k'tundje naan ki na6o j'ɔŋki cirjen te eyo. ¹⁰ Daayum jeege je ajen tōɔɔ aan gōɔ kēn naade je aɔe tōɔɔ Isa se, bin 6o ute naan se jeege kaakŋ jeele, Isa se utu iŋg zēɛɛɛ ɔɔ naan 6o debm kēn bōɔbjeki j'utu j'iŋgki zēɛɛ se kici. ¹¹ Maakŋ kingje ki se jeege je ajen tōɔɔ aan gōɔ kēn naade tōɔɔ Isa se, bin 6o ute tōɔgjen gōtɔ se kic 6o, naaje j'oooy te eyo. Kēse 6o kēn taad jeege tu 'jeele, Isa se naan utu iŋg zēɛɛɛ. ¹² Bin 6o naaje se k'took gēn lee nirl yo ki, taa ute Labar Jigan naaje k'taadŋen se, naase aki kōŋ kaaja.

¹³ Kitapm Raa taad ɔɔ: *Maam m'aalga maakum*

* **4:6** Aak Jēn 1.3.

do Raa ki; taa naan̄ se 6o maam m'taad taarin̄ jeege tu.† Taa naaje kic 6o j'aal maakje tec aan gōō debm ken Kitap taadno se, taa naan̄ se 6o naaje k'taad taarin̄ jeege tu kici. ¹⁴ Naaje k'jeelki debm duro Mēljege Isa se, naan̄ utu ajeki dur ute Isa kici 6o naan̄ anjenki 6aa ute naase tēē naan̄ ki. ¹⁵ Nak̄ naaje k'serkin̄ paac se, taa asen noogo, bin 6o bēē Raa se 'ziidn̄ 6aa ute naan̄ina do jeege tu 6o jeege 'ziidn̄ tēdn̄ dena ken an̄ tōōmō 6o naade paac taa naapki an̄ nooko.

¹⁶ Taa naan̄ se 6o naaje j'ok maakje tōōgō. K'jeelki, daa rojege se tōōgin̄ nan̄ cōkō cōkō bini an̄ kōlin̄ yo ki. Num gan̄ bii-raa Raa edjeki tōōgin̄ maakjege tu 6o 'tēdjeki jee kiji. ¹⁷ Nook̄ Raa ken j'utu k'j'aki kend maak ki jaay j'aki kōn̄ bēē se k'dōōjin̄ ute dubargen 6orse j'ōn̄in̄ki do duni ki ara se, j'aakki dubarjege se aas dīm eyo 6o dubarjege se naan̄ cōkō sum 6o utu 'deele. 6o naan̄ se daapjeki daap 6o gen̄ kend maak̄ nook̄ Raa ken tin̄ gen̄ daayum daayum se. ¹⁸ Anum naajege se, j'ōndki kaamjege do nakge tun j'aakin̄ ute kaamse eyo, num do nakge tun k'j'ōn̄ k'j'aakden eyo. Taa nakgen k'j'ōn̄ k'j'aakden ute kaama se utu 'deele, num gan̄ nakgen j'ōn̄ j'aakden ey se 6o, 'tin̄ gen̄ daayum daayum.

5

¹ Deere, k'jeelki, ken rojegen ken tec aan gōō kōrōr do naan̄ ki se jaay 'tujga kic 6o, *Raa utu ajeki kēdn̄ ro kuuy aan gōō 6ee maak̄ raa ki. 6o ro se tec aan gōō 6ee ken jikilinge lee 6b se eyo, num naan̄ se

† 4:13 Aak KKR 116.10.

Raa 6o mēl kōbīna. Ɔo bee ese se 'ting gen daayum. ² Kaad kēn naajege k'j'utuki do naan ki ara se, naajege k'dōn k'saap j'ol koje pir k'je naŋa naŋa kic 6o, Raa aŋ kēdn ro kiji kēn iino maakŋ raa ki se. ³ Kēn Raa jaay ɛdjekiroga ro kiji kēn iino maakŋ raa ki se, kojege se 'kōŋ lee aan gōo kēn naan ōko ro ey se sum. ⁴ Num kaad kēn naajege j'utuki ute daa rojegen kēn tec aan gōo kōrōr se, naajege k'dabar k'lee k'daay k'des des aan gōo jeegen uuno daam deere. Deere, naajege se k'je daa rojege se 'tēdn gōt eyo, num naajege k'jeki Raa ajeki tērl rojege kiji aan gōo debm uus kala kiji do kalin ki, bin 6o ro kijin 'ting gen daayum se naan 6o pēlekŋ daa rojegen kēn utu 'kooy se. ⁵ Raa mala 6o 'daapjeki taa j'aki kōŋ ro kijin ese se, ɔ Nirlin kēn naan ɛdjekiro se, naan jejeki taadn ɔ utu ajeki kēdn nakŋ kēn naan taad ɔ utu ajeki kēd se.

⁶ Taa naan se 6o daayum naajege j'okki maakjege tōogō. Anum k'jeelki kēn naajege jaay j'utu k'jee daa roge 6ort se, naajege j'utu k'dokki k'j'aanki te gōtn Mēljege tu eyo. ⁷ Taa do naan ki se, naajege k'j'ingki 6o ute kaal maakŋ kēn naajege k'j'aalki maakjege don ki se sum, ey num ute kaamjege se j'ōŋ j'aakiŋki eyo. ⁸ Deere, naajege se j'okki maakjege tōog aak eyo. Ɔo daa rojegen aan gōo bee se, naajege k'je j'aŋ teecŋ kōŋ naata gen 6aa king cē Mēljege tu. ⁹ Kēn naajege 6o j'utu j'ingki do naan ki, ey lē rojegen aan gōo bee se 6o k'teec k'j'ōŋŋikiga naata gen 6aa king cē Mēljege tu kic 6o, kēn deet deet se, k'tēdki nakŋ kēn tōolin naan ki. ¹⁰ Taa 6ii kalan se naajege paac j'utu j'aki 6aa naan *al-Masi ki taa naan ajeki kōjn bōōrō dojege

tu. Gōtn se naŋa naŋa kic ɓo j'an̄ kōŋɗ bēdɪn̄ do naabiŋ̄ kēn naan̄ tēdo kaad̄ kēn naan̄ tiŋgo do naan̄ ki; kēn naan̄ tēdōga bēe eȳ lē bēe eyo, j'an̄ kōŋɗ bēdɪn̄ do naabiŋ̄ kēn naan̄ tēdo.

Raa je jeege paac kəkɗ taasa ute naaŋa

¹¹ Gēn ɓeer Mēljege tu sum se, naaje k'jeel mētiŋa. Taa naan̄ se ɓo naaje k'je jeege paac 'tookɗ do taar kēn se. Naaje se lē, Raa jeel əkje mala mala ə maam m'saap, naase kic ɓo, maakse ki se 'jeel əkʒeki mala mala kici. ¹² Naase se 'taadki əki naaje se k'magal magal roje daala. Gōtə! Naaje se k'magal magal roje eyo, num gaŋ naaje se k'taadsen doobm kēn naase anki tōom rose ute naaje. Bin ɓo jee kēn baagga taadn̄ taargen iŋg kusu roje ki se, naase adēki kōŋ tērlē. Taa jee se lē, tēdn̄ nakɗ kēn naade je jeege ɓo aden kaak sum, ey num kēn maakde ki eyo. ¹³ Jee mētiŋge jaay taad ə naaje k'jee dērlge se. Kēn naaje ɓo k'jee dērlge kic num, taa Raa. Kēn naaje ɓo k'jee mētekge lē, taa j'asen noogo. ¹⁴ K'jeelki, nakɗ naaje k'tēdki paac se, maakje *al-Masi ɓo əlʒeki k'tēdɪŋki. Ə k'jeelki, deb kalan̄ jaay ooyga taa jeege paac se, bin se aan gəə jeege paac naan̄ Raa ki se, ooyga ute naaŋa. ¹⁵ Taa al-Masi se ooy taa jeege paac; bin ɓo jeegen utu iŋg zēere se 'tēdn̄ nakɗ kēn tōolden naade ki eyo, num 'tēdn̄ nakɗ kēn tōoliŋ̄ naan̄ kēn ooyo ə duroga taa naade se.

¹⁶ Taa naan̄ se ɓo mōtn, jikilimge se, naaje j'ade kaal maak ki aan gəə kēn jikilimge lee aal naapa maak ki se eyo. Do dōkiŋ̄ al-Masi jaay ɓo j'aaliŋo maak ki aan gəə goon debkilimi kic ɓo ɓorse se, naaje j'aakiŋ̄ kaam kēn bin ey sum. ¹⁷ Bin ɓo debm

jaay dōokga ute al-Masi se, naan̄ tēdga debm kiji. Ɔo kin̄gin̄ do dōkin̄ se lē deelga, bōrse nakge paac tēd̄inga kiji.

¹⁸ Nakgen ese se paac, Raa bō tēd̄ina. Ɔo naan̄ ɔlo al-Masi se, taa j'aki kōk̄n̄ taasa ute naan̄ Raa. Ɔo naan̄ ɛd̄jenga naabin̄ kaam jije se taa j'ano baa ute jeege gēn kōk̄n̄ taasa ute naan̄a. ¹⁹ Deere, ute al-Masi se, Raa naan̄ mala bō ɔkoga taasa ute jikilimge. Kaad̄ kēn̄ se *kusiñ̄ jikilimgen̄ tēdo se, naan̄ tōndo te mēt eyo. Anum, naan̄ ɔlje se taa k'baa taad̄n̄ jeege tu j'ɔɔ: Raa se, je kōk̄n̄ taasa ute naase. ²⁰ Taa naan̄ se bō naaje se k'tēdkiga bi al-Masige. Bin bō j'eemsen̄ nōɔ ute doobm naaje se aan̄ gōɔ Raa mala bō dan̄seno ɔɔ ute ro al-Masi se: ɔkki taasa ute Raa. ²¹ Anum al-Masi se naan̄ ɔn̄ tēd̄ te kusiñ̄ eyo naɔo, Raa ɔlin̄ uun kusiñ̄ naajege bō don̄ ki. Bin bō aan̄ gōɔ naajege k'tēdkiga kalan̄ ute naan̄ se, ute doobm al-Masi se bō, naajege j'aki tēd̄n̄ jee aak bēɛ naan̄ Raa ki.

6

¹ Aan̄ gōɔ naaje k'tēd̄n̄ naaba kalan̄ ute *Raa se, naaje k'l'eemsen̄ nōɔ j'ɔɔ: bēɛ Raa kēn̄ naan̄ tēdsen̄ se, ɔn̄ten̄ 'tēd̄in̄ki aan̄ gōɔ nak̄n̄ cērɛ. ² Taa Raa taad̄ maak̄n̄ Kitap̄ ki ɔɔ:

Kaad̄n̄ m'an̄ tēd̄n̄ bēɛ jeege tu jaay aas se, maam m'booyga keemi

*ɔɔ kaad̄ kēn̄ maam m'an̄ kaaj̄n̄ jeege jaay aas se, maam m'baadoga taa m'ai naaka.**

Bin bō 'booyki gēnaamge, bōrse bō kaad̄n̄ kēn̄ Raa je tēd̄n̄ bēɛna jeege tu se aanga ɔɔ bōrse bō kaad̄n̄ kēn̄ naan̄ an̄ kaaj̄n̄ jeege se, bēɛɛ, aanga kici.

* 6:2 Aak Eza 49.8.

Pəl taad̄ taa dubarīna

³ Naaje se k'je 'tɛdn̄ nak̄n̄ kɛn̄ 'tuj̄n̄ maak̄n̄ jeege
 ɔoobm̄ Raa ki eyo, taa maak̄n̄ naabje ki se k'je
 jeege 'kɔ̄n̄ nak̄n̄ aak kus maak̄ ki eyo. ⁴ Num
 gaŋ do nakge tun naaje k'tɛd̄ paac se, naaje k'je
 k'taad̄n̄ jeege tu ɔ naabm̄ naaje k'tɛd̄ se gɛn̄ Raa.
 Bin ɔ naaje j'aay kaamje j'aasiŋ do nakge tun
 ɔn̄ kɛn̄ aan doje ki, ɔ do dubarge tun jeege
 lee dabarje, nakgen lee teecjen nirlje, ⁵ k'tɔndje,
 k'j'ɔmbje dangay ki, j'ɔl mɛtn̄ jeege iin̄ roje ki,
 k'tɛdn̄ naaba k'j'ɔr k'n̄an̄ tak tak, gɔtn̄ mɛtiŋ bi
 kaamje kic ɔ k'tood̄ eyo, ɔ gɔtn̄ mɛtinge se kɔsɔ
 kic ɔ j'ɔs eyo. ⁶ Gɛn̄ taad̄n̄ jeege tu naaje k'jee
 tɛdn̄ naabm̄ Raage se, naaje j'inḡ ute maak̄n̄ kalan̄,
 naaje k'jeel nakgen mɛt ki, k'tɛdn̄ maakje deere,
 jee bɛɛ, ɔ ute kingje se k'taad̄ jeege tu, naaje se j'ɔk
 *Nirl Salal ɔ k'je jeege ute maakje paac. ⁷ Jeege
 se naaje k'taad̄den̄ taar mɛt ki ɔ ute tɔɔŋ gɛn̄
 Raa. Naaje se k'tɛd̄ nakgen ute ɔoobiŋa ɔ naan̄
 se tec aan gɔɔ bɔɔrgen do ji daamje ki gɛn̄ tɛdn̄
 bɔɔrɔ ute jee wɔɔyjege ɔ tec aan gɔɔ daragn̄ j'ɔkin̄
 ute ji jeelje gɛn̄ naak̄n̄ roje se. ⁸ Jeege mɛtinge
 aaljeki maak̄ ki, jeege mɛtinge aaljeki maak̄ ki
 eyo, jee mɛtinge taad̄ taar inḡ kus ɔ roje ki ɔ jee
 mɛtinge se lee tɔm̄je tɔm̄ɔ. Naade aakje aan gɔɔ
 jee taar-kɔɔɔge, num gaŋ naaje se k'lee ute kɛn̄ mɛt
 ki. ⁹ K'tɛd̄jen̄ aan gɔɔ nam tap ɔ jeeljen̄ eyo, num
 gaŋ jeege paac jeelje, j'aakjen̄ aan gɔɔ jee k'ɔaad̄en̄
 ɔaa tɔɔɔ, gaŋ naaje se j'utu j'inḡ zɛɛɛɛ, k'j'ɔd̄jen̄
 yɛɛɛje naɔ k'tɔɔljen̄ te eyo. ¹⁰ Jeege tujjen̄ maakje
 naɔ daayum naaje se j'inḡ ute maak-rape; naan̄
 jeege tu se naaje k'jee daayge num gaŋ naaje ɔ

k'tēd jeege tēd jee maalgē naan Raa ki; j'aakje num aan gōō jee ək dīm eyo, num gan naaje se j'ək nakge paac.

¹¹ Naase jee Kōrint ki, naaje se k'taadsēnga taar tood tal ɔ j'ɔadsēnga taar maakje ki se ɔ naaje k'ljese. ¹² Naaje se j'ɔod k'nansēnga taar maakje ki, num naase ɔ 'baate kɔɔdjeki taar maakse ki. ¹³ Anum maam se m'taadsen aan gōō bubm kēn taad gēniŋge tu: ɔɔdjeki taar maakse ki ɔ j'ejeki aan gōō kēn naaje k'ljese se.

*Ŋnte 'tumki kalan ute jeegeŋ kēn aal te maakde do Isa *al-Masi ki eyo*

¹⁴ Jeegeŋ aal te maakde do Isa al-Masi ki ey se, ɔnte 'dɔɔkki taar se kalan. Anum nakŋ ute ɔoobiŋa ɔ nakŋ kēn *kusiŋ se, nakŋ ade tum kalan se utu la? Gɔtn wɔɔr ute gɔtn ɔɔd se kŋ tum kalan la? ¹⁵ Al-Masi ute *Bubm sitange se 'kŋ dɔɔkŋ taarde kalan la? Debm aalga kaal maakiŋ do Isa al-Masi ki ute debm kēn aal te maakiŋ ey se 'kŋ dɔɔkŋ taarde kalan la? ¹⁶ *Bee Raa ute ɔee maragge se, dīm aden dɔɔkŋ tum kalan se utu la? Taa naajege paacki se ɔ ɔee Raa kēn iŋg zεεεε, aan gōō kēn naan maliŋ taadn maakŋ Kitap ki ɔ:

*Maam m'kiŋg ute naade ɔ m'lee daande ki,
maam m'tēdn Raade ɔ naade 'tēdn jeemge.†*

¹⁷ Taa naan se ɔ Meljege Raa taad jeeŋge tu ɔ:
*'Teecki naatn maakŋ jeege tun kusiŋ se ɔ 'ɔaa iŋgki
gēn dose.*

Nakŋ kēn asen tujŋ naanum ki se

ɔnte 'lēkiŋki ɔ maam m'asen dɔɔdn kɔkŋ jiga.‡

† **6:16** Aak Lb 26.11-12 ɔ Ezk 37.27. ‡ **6:17** Aak Eza 52.11.

18 *Ter Mɛljege Sidburku deek ɔɔ: maam m'asen tɛdn
Bubse
ɔɔ naase amki 'tɛdn gɛnumgen gaabge ute kengen
mɛndge.*§

7

¹ Jee maak-jemge, aan gɔɔ *Raa taadjenkiga taad
ɔɔ utu ajeki tɛdn nakgen se, k'tug k'daapki rojege:
j'ɔnte 'saapki ɔɔ j'ɔnte 'tɛdki nakɲ *kusiɲ naan Raa
ki. Aan gɔɔ naajege k'beerki Raa ki se, inḡki kiɲḡ
kɛn *salal naaniɲ ki.

Pɔl maakiɲ raap do jeege tun Kōrint ki

² Ɔɔɔjeki maakse ɔɔ 'jejeki. Naaje ɛ, k'tɛd te nakɲ
*kusiɲ nam ki eyo, k'rɛj te nam gɛn tuj nam eyo,
ɔɔ nam ɛ j'aaɲiɲ te dal gɛn kuun diɲiɲ eyo. ³ Kɛn
maam jaay m'taadsen taargen se, taa m'asen kɔkɲ
mindse eyo. Deere, taar se maam m'taadiɲoga
taada m'ɔɔ: naaje se k'jese ɔɔ kɛn yoje ɔɔbu kaajje,
naaje se k'tɛdkiga kalan ute naase. ⁴ Maam se
m'jeelse, maakum tap ɔɔ naaj dose ki eyo. Ute
nakgen ɔɔɲ kɛn aan doje ki se kic ɔɔ, maam m'ɔk
maakum tɔɔgɔ ɔɔ ute naaɲ se kic ɔɔ, maakum raap
dɛn aak eyo.

⁵ 'Jeelki, kɛn naaje jaay j'aaɲ taa naaɲ Masedoan
ki se, naaje j'ɔɲ te gɔtn tɔɔl maakje eyo. Num
gɔtɔ ɔɔa se paac nakgen ɔɔɲ aan doje ki, jeege
iɲo roje ki ɔɔ gɔtn se nirlje ɔɔɲde gak gak. ⁶ Num
Raa debm ɛɲen kaay kaam se, naaɲ ɔɔ seljenga
maakje ɔɔ ɛɲjenga kaay kaama ute kaan Titn gɔtn
ara se. ⁷ Num ute kaaniɲ gɔtn ara sum eyo, naɔo Tit
taadjenoga ɔɔ naase ɛɲiɲkiroga kaay kaama. Kɛse

§ 6:18 Aak 2Sam 7.8, 14.

60 kēn sēljēn maakjē ɔ ɛdʃēn kaay kaama naaje ki kici. Naase 'jeki ɔkki amki kaakŋ ute kaamse tak. Taa nakŋ naase 'tɛdki jīg ey se ɛdsēnga maak-tuju. Naase se 'je amki naaka ji jee wɔɔyūmge tu. Kēn maam jaay m'booy taar se, maakum raap dēn aak eyo.

⁸Taa naan̄ se 60, maktubm kēn maam m'raan̄sen se jaay tujsēnga maakse kic num, naɔo maam ki se m'aakin̄ se ɔk taar eyo. Deere, mɛtŋ-jiki se, maam m'ɔɔ m'raan̄ŋ te ey kic 60 jiga, taa maktubm se maam m'aakin̄ se tujsēnga maaksen dēn aak eyo, naɔo kēn tujsen maakse se daan̄ŋ dɔk te eyo.

⁹Num gan̄ ɔrse, maam maakum raap taa maktubm kēn maam m'raan̄sen se. Ey num maam se maakum raap taa maaksen tujse eyo. Num kēn ɔlum jaay maakum raap se, taa naase 'jeelkiga kusin̄se ɔ 'tɛrlkiga maakse do Raa ki. Taa naan̄ se 60, maak-tujŋ naase se aan̄ gɔɔ kēn Raa maakin̄ jen ro ki, bin se naaje se k'tɛdsen te kusin̄ eyo.

¹⁰Taa maak-tujŋ kēn iin̄o gɔtŋ Raa ki se ɔl deba tɛrl maakin̄a ɔ ɔlin̄ gɔtŋ kaaj ki; ɔɔ maak-tujŋ bin se ɔk taar eyo. Num gan̄ maak-tujŋ gēn do *d̄uni se lɛ, naan̄ se ɔl deba yo ki.

¹¹Deere, maak-tujŋ naase se iin̄o gɔtŋ Raa ki. Aakki nakŋ kēn naan̄ ɔlse naase 'tɛdki: ɔrse naase 'naar 'tɛrlkiroga gēn tɛdŋ nakŋ bɛɛ, naase 'jeki aki taad'ɔaapm taarse, nakŋ naase 'tɛdkiro se 'saapin̄ki ɔki kēn tɛdŋkiro te ey kic 60 bɛɛ, kusin̄ naase 'tɛdki se ɔlsēnga ɔeere maakse ki, naase je amki kaaka, naase 'dɔŋki 'je aki tɛdŋ nakŋ kēn Raa maakin̄ jen ro ki, ɔɔ debm kēn tɛd kusin̄ se, naase 'jeki j'aŋ dabara. Ute nakgen naase 'tɛdki paac se, naase 'jeki taadŋ jeege tu ɔki maakŋ nakge tun se, ɔlsen naase eyo.

¹² Bin 60, maktubm kēn maam m'raan̄sen se, maam m'raan̄ debm kēn tēd kusiñ naapiñ ki se eyo, ey lē deb kēn naan̄ k'tujiñ maakiñ se eyo kici. Num maam m'raan̄sen se, taa m'je naan̄ Raa ki se, naase malinge aki jeel rose ki, naase se 'jejeki ute maakse paac ɔɔ 'jeelki taar naaje k'taad̄sen se lē, taar mēt ki. ¹³ Kēse 60 nak̄j kēn ɛd̄jeno kaay kaama. Naan̄ se ɛd̄jeno 60 kaay kaam sum eyo, num naaje se maakje raapo dēn aak eyo kēn j'aak Tit jaay maakiñ raap se, taa naase paac 'raapiñkiroga maakiñ aak eyo. ¹⁴ Kēn maam jaay m'ɔlin̄ gətse ki se, maam m'tɔɔmsenga naaniñ ki ɔɔ ɔrse naase ɔlumki te maak̄j ɔkɔñ ki eyo. Taa taargen paac̄n̄ naaje k'taad̄seno se, mēt ki ɔɔ tɔɔm kēn naaje k'tɔɔmseno naan̄ Tit ki se kic 60, mēt ki, k'tēd̄te taar-kɔɔb̄ eyo. ¹⁵ Kaad̄kēn naan̄ in̄go gətse ki se, naase 'dɔɔd̄ ɔkiñkiroga jiga, aaliñkiroga maak̄ ki ɔɔ 'took uunki-roga taariña. Kēn naan̄ jaay saap do nakge tun naase 'tēd̄iñkiro paac se, ɔlin̄ naan̄ jese dēn cir kēn deete. ¹⁶ Maam se maakum raapo taa m'jeelse, naase se jee kēn maam m'kɔñ kaal maakum dose ki paac.

8

Pɔl ɔɔ k'tiir gen nooḡj gēnaagen Jeruzalem ki

¹ Gēnaamgen d̄oobm *al-Masi ki, maam m'je m'asen taada: naaje k'je naase aki jeele nak̄j kēn *eglizgen taa naan̄ Masedoan ki tēd̄ se. Kēse taad̄ ute b̄ɛɛ kēn *Raa tēdd̄en. ² Naad̄e se ute nakgen ɔɔñ dēn kēn aan̄ dode ki ɔɔ naaden kēn daay nan̄ tak tak se kic 60, naad̄e maad̄e raap aak eyo ɔɔ ɛd̄ga nakge dēna ute maraad̄e. ³ Kaam do rode sum se, naad̄e

εdga ɔ maam se m'saada, nakɲ naade εd se den cir kɛn naade kɔɲ kɛda. Ɔ nakɲ se naade malinge ɓo uuno doa gɛn kɛdn nakgen se. ⁴ Naade tɔnd meta daar cirr metje ki ɔ kɛn bɛɛki se, naade kic ɓo je kɛdn dim gɛn noog gɛnaagen doobm al-Masi kɛn taa naan Jude ki. ⁵ Nakɲ naade εdo se cir nakɲ kɛn naaje k'j'ɔndo doje do ki. Deet deet se naade εdo rode Mɛljege tu, tɛr naade took gɛn tɛd nakɲ kɛn naaje k'taaddɛno, aan gɔɔ Raa maakiɲ jen ro ki.

⁶ Aan gɔɔ Tit baagoga tiir tusn nakge gɔtn naase jeege tun Kōrint ki se, taa naan se ɓo naaje k'taad mɛtin j'ɔɔ: n'tɛrl n'ɓaa n'nan naabiɲ jiga se gɔtse ki. ⁷ Naan Raa ki se, naase ɔkki nakge den aak eyo: naase aalkiga maakse paac do Isa al-Masi ki, naase 'jeelki 'taadn taara jiga aak eyo, naase 'jeelki taar mɛt ki, ɔ napar kaay kaam ute maak-je kɛn naaje j'ɔk dose ki jaay, naase aakiɲki se, naase kic ɓo 'lee 'tɛdɪɲki aan gɔɔ gɛn naaje se kici. Taa naan se ɓo, naase kic num, naabm gɛn tiir ese se, 'tɛdɪɲki ute maakse paac.

⁸ Maam m'taadsen se, m'je naase aki 'tiir se taa tɔɔg eyo, naɓo kɛn ɔlum jaay m'taadsen bin se, taa eglizgen kuuy se naar tusga nakɲ noogo dɛna. Ute naan se ɓo, maam m'je aki tɛdn bin se taa aki taadn jeege tu naase ɔkki maak-je do jeege tun kuuy kici.

⁹ Anum naase 'jeelki bɛɛ* gɛn Mɛljege Isa al-Masi se: ey num naan se debm kɛn nakge paac kaam jiɲa, naɓo taa naase se, naan ɔɲ roɲ tɛd debm daaye, taa ute daayiɲ se, asen tɛdn naase jee nak denge naan Raa ki.

¹⁰ Do nakge tun naase aki kɛd se, maam m'je

* **8:9** Bɛɛ ese se je taad ute kɛrcɛɛ.

m'asen taadn maak-saapuma ken asen tedn bee naase ki: dogotge tu se, naase bo uunkiro do deet deet gen keda, do naase bo jee 'baagkiro tiir deet deet kici. Do beeki num, borse se, naabm ken naase uunkiro do ro ki se, 'ted nanjinki. ¹¹ Bin num borse naabm se 'ted nanjinki. Aan goo naase uunkiro do jiga gen tedin se, 'naar 'ted nanjinki ute nakn ken naase okki jise ki se kici. ¹² Ken naase jaay edki dim ute maakse paac se, Raa took do ki do ken naase jaay okki dim ey se, naan kic tond metse eyo.

¹³ Maam m'je m'asen tedn jee daayge taa jee kuuy bo kon dode eyo, num maam m'jese, naase 'paacki akiga kaasa. ¹⁴ Anum borse naasen ken okki nakge den se, edki jeege tun ken baatde baata, taa biin kuuy jaay naase okki baata do naade ok den se, naade asen kedn naase ki kici. Bin se naase 'paacki akiga kaasa. ¹⁵ 'Tedn aan goo ken Kitap taad do: *Ken jeege jaay taso kosn k'danin maan†se, jee taso den se le do do jee ken taso baat se le, kos do baatden te eyo kici.*

Pal al Tit Kōrint ki

¹⁶ K'toomki Raa ken ted maakn Tit ki jaay jesen den se, aan goo ken naan tedo maakn naaje ki se kici. ¹⁷ Tit se naaje k'tondga metina do naan kic bo tookga gen baa gotse ki. Num naaje sum bo k'taadn j'oo n'baa eyo, num naan mala bo uunoga doa gen baa gotse ki, taa naan je asen baa noogo. ¹⁸ Do naaje k'j'olin ute gena kuuy ken *eglizge paac toomina taa Labar Jigan gen *al-Masi se, naan taadin jeege tu jig aak eyo. ¹⁹ Ter do naabin ken naan ted se,

† **8:15** Maan ese se kosn ken Raa bōoyino maakn raa ki do edo gaan *Israelge tu do dōkina do kōd-baar ki. Aak Ekz 16.18.

eglizge bēer ɔɔɔɔ taa k'ɓaa mɛrtɛ tɛlɛ, taa ajen noogn gɛn 'tiir 'tusn nakge. Naabm jigan ese se, kɛse *'nookɲ Mɛljege mala ɔɔ taadn jeege tu ɔɔ naaje se j'ɔk maak-jea gɛn noogn jeege. ²⁰ Gursn kɛn jeege tiir ɛɔjɛno jije ki se, tɛɔga dɛna. Gursn se, naaje k'bɔɔbin jiga taa naaje k'je jeege kɔn taadn taar ing kus roje ki eyo. ²¹ Taa naaje k'je k'tɛɔn nakɲ ute ɔɔɔɔ se naan Mɛljege tu sum eyo, num naan jikilimge tu kici.

²² Ɔɔ ute jeege ɓaa se se naaje k'j'ɔlsenga gɛnaajen kuuy kici, naaje k'naam k'dɔɔlinga ɔɔɔɔ naɔo naaje se j'ɔnɲ naan se je naabm Raa. Bɔrse kic ɓo, tɛr daala, naan ɛɔ rɔn paac taa asen noogo taa naan se jeelse naase se jee 'tujki ɔrmse eyo. ²³ Tit se lɛ, naan debuma ɔɔ naaje k'tɛɔo naaba tɛlɛ gɔtse ki. Gɛnaagen k'ɓaa tɛl se, eglizge ɓo bēer tɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔɔn gɛn ɓaa tɛɔn naaba gɔɔ naadɛ ki ɔɔ ute naabm naadɛ lee tɛɔ se, nookɲ al-Masi. ²⁴ Taa naan se ɓo, jee se, naase ɔkɔeki ɔɔnɔ. Bin ɓo eglizgen ɔɔɔno se jaay booyga num, tɔɔm kɛn naaje k'tɔɔmsen naase se, naadɛ jeele, taarje se mɛt ki.

9

Ɛɔki ute maak-raapo

¹ Taa nakgen kɛn k'tiir k'tusin gɛn noogn jee Raa-gen taa naan Jude ki se, taa naan se, maam m'je m'asen raan ziidn do ki ey sum. ² Maam m'jeele naase 'je adɛki noogo ɔɔ naan jeege tun Masedoan ki se, maam m'tɔɔmseno m'deekɔn m'ɔɔ: «Jee taa naan Akayi ki se ɔɔgɔtge tu tap ɓo, naadɛ ɔaapga ɔaap roɔe gɛn tiiri.» Kɛn jee Masedoan ki jaay booy

bin se, maakde ki se, denin je tiir gen noogη jee taa naan Jude ki kici. ³ Nabo maam m'olsen genaagen ese se, taa tōm ken maam m'tōmseno naase se ted nakη cεε eyo. Taa maam se m'je nakgen naase 'tiirinkiga tiir aan gōō ken maam m'taadseno ro ki se, 'daapinki jiga. ⁴ Ey num ken jee Masedoan ki jaay baadoga ute maam tεε oō onsen naase 'daapki te rose gen tiir ey bōrt se, sōm naase amki kōl maakη sōkōn ki, taa naaje se k'taaddenga taad j'ōō naaje k'jeelse, naase se 'daapkiga daap rose gen tiir nakgen se. Bin se naase kic bō sōkōnō asen tōōō. ⁵ Taa naan se bō, maam m'saap m'ōnjin ted jiga se, maam m'ol genaage kōnd naana baa gōtn naase ki do naaje ki. Oō maam m'je nakgen naase aki tiir se anki tusn daapa. Bin bō kōr maam m'baa se, m'an kōn naase 'tus 'daapinkiga. Ute naan se jeege jeele naase mala bō uunki doa gen tiir nakgen se ute maakse paac, ey num nam bō olsen taa tōōg eyo.

⁶ 'Jeelki, debm jaay oōc cōkō se lε, kōj kic bō cōkō sum, oō debm jaay oōc den se lε, kōj kic bō dena. ⁷ Oη naηa naηa kic bō nakη naan uunga do ro ki se edin ute maakin paac, onte 'naaja. Nam onte kōlsen taa tōōgō gen tiiri. Taa *Raa se je debm ken ed ute maak-raapo. ⁸ Raa se oōk tōōgō asen tedn bεεn paac ute maraadiηa, taa daayum naase aki kōn nakη ken asen kaasn kingse, ter naan asen 'ziidn nakge do ki oō ute nakgen naase oōki se, naase aki 'tedn bεε paac jeege tu. ⁹ Aan gōō ken Kitap taad oō:
*Naan edga nakge ute maraadiηa jee daayge tu
 oō bεε ken naan ted se, daayum naan tedin ute
 doobiηa.**

* 9:9 Aak KKR 112.9.

10 Raa 60 εδ kupu jeege tu γεν κωωω ωω naan 60 εδδεν nakη κωωω; naan utu asen κεδν nakge naase ki kici ωω nakgen se naan utu an 'ziidi, ωω ute naan se 60 naase aki κωη τεδν βεε δena jeege tu ute δoobina. 11 Raa asen κεδν nakgen asen kaasa, bin 60 ute nakgen se naase aki τεδν βεε jeege tu ute maraad se. Ute nakgen naase εδjekiro jaay naaje k'6aado k'j'εδδεν se, naade utu tωm Raa ro ki. 12 Ute naabm κεν naase 'τεδki γεν tiir tusn nakge se, γεν noognη jee Raage sum eyo, num ute naan se 'kωl jeege paac tωm Raa den aak eyo. 13 Naabm naase aki τεδ se taadn jeege tu 'jeele naase se jee 'tujki te ωrmse eyo ωω deer deer, naase se aalkiga maakse do Labar Jiga γεν *al-Masi ki ωω 'took ingkiga do ki. Taa naan se 60 κεν jee den jaay 'kaakse, naade *nookη Raa do ki ωω ter, naade an tωmω taa naase εdki naksege ute maakse paac jee Raage tu ωω jeege tun kuuy kici. 14 Raa τεδsenga βεεη den aak eyo. Κεν jeege jaay kaakη βεε Raa τεδsen se, naade asen jea, tōnd μετn Raa taa naase ωω tωm Raa. 15 K'tōmki Raa taa βεε naan τεδjeki se, tap 60 γεν taad eyo.

10

Pōl tērl jeege tun ωkin mindiη do naabiη ki

1 Maam m'60 κεν jeege taad ωω κεν naan jaay utu te naaje se, naan *debm beere*, ωω κεν naan jaay 6aaga dōk se, *naan taad beer nam ki eyo*. Num aan gωω *al-Masi debm βεε ωω dalul se, maam kic maakse ki se m'je τεδn aan gωω naana. 2 Maam m'tōnd μεtse, 'tērlki saapse bin 60 κεν m'6aa gotse ki se, m'asen taadn aan gωω debm taad beer nam

ki ey sum. Taa jee mētinge utu maakse ki se taad taar-kōōōō ōō: maam m'tēf naaba se taa m'aan je dīm ro ki aan gōō jikilimgen lee tēf se. Jeegen taad bin se, maam m'aden taadn m'beer eyo. ³ Deere, naaje se k'jikilimge aan gōō jeegen baa se paac. Naōō do kēn naaje k'dō se, tec aan gōō gēn jikilimge se eyo. ⁴ Gaŋ nakgen naaje k'j'udn bōōō se tec gēn jikilimge se eyo, num nakgen naaje k'j'udn bōōō se, iino gōtn *Raa ki. Nakgen se ōk tōōōō gēn tōōkŋ *bēe tōōgŋ kēn jee wōōyge lee toomni. Jeegen ōk saapm jig ey se taargen naade baa taada se, naaje k'gaasde. ⁵ Bin ōō nakgen paacŋ kēn ōk tōōōō ōō magal rode se kēn gaas jeege ōŋ jeel Raa ey se, naaje k'gaasde kici. Jikilimge se naaje k'tēdden naade tērlga maak-saapde taa tookŋ taar al-Masi. ⁶ Kaad kēn jaay naase 'booy 'took uunkiga taar al-Masi ute maakse paac se, jee kēn baate tookŋ taariŋ se lē, naaje j'utu j'aden kōnd dōob ki. ⁷ Naase aakki nakŋ kēn j'aakiŋ ute kaama sum. Kēn nam jaay deek ōō naan tēdga gēn al-Masi se, ŋ'kōŋ jeele naaje kic ōō gēn al-Masige. ⁸ Kēn do naabum ki se jaay, maam m'tōōmga rom dēn dēna do tōōgŋ kēn Mēljege ēdumo se, maam sōkōŋ tōolum eyo. Taa Mēljege ēdumo tōōōō se, taa m'asen noogo aki ziidn baa ute naan se, ey num gēn kutse eyo. ⁹ Ute maktubum gēn maam m'raanŋen se, maam m'je tēdn aan gōō debm kēn je asen kōl beere maakse ki eyo. ¹⁰ Taa jee mētinge taad ōō: «Kēn Pōl jaay raan maktubge se taariŋen maak ki se, taargen deer deere ōō ōōōō, num gaŋ kēn naan jaay baado maakjege tu se, naan tōōgiŋ lē gōtō ōō taariŋ lē tōōl sēr eyo.» ¹¹ Debm jaay taad bin se, ŋ'jeele, taargen

naaje k'dōk jaay k'raan̄den maak̄n maktubge tu se, k̄en naaje jaay k'baaga maakse ki se, naaje j'an̄ t̄ed̄in̄ aan ḡoō k̄en naaje k'raan̄in̄o se.

¹² B̄ere, jeege ese se t̄ed̄ rod̄e ɓo jee magalge, ɔo naaje se ɛ j'k̄ōn̄ k'taad̄n̄ j'ɔō j'aas kaas ute naade eyo! K̄en naade aak rod̄e se, nam aas ute naade ḡōt̄ō ɔo k̄en naade ɓaa ɓaa d̄oōj̄n̄ rod̄e ɛ d̄oōj̄ ute naade malinge sum. Naade se jee do t̄ed̄ga ḡen naade eyo.

¹³ Num gan̄ naaje se j'k̄ōn̄ t̄oom̄ roje j'an̄ deel ute ḡōtin̄ eyo. Num naaje se k't̄oom̄ roje ute ḡōtn̄ naan̄ gur naabm̄ k̄en Raa taad̄jeni k̄en ɔlje bini k'j'aano ḡōtse ki. ¹⁴ K̄en naaje jaay j'in̄go te ḡōtse ki ey num, k̄ese aan ḡoō naaje k'j'aal k'deelga naan̄ gur k̄en Raa taad̄jeni. Num naaje k'j'ɔ̄n̄ki j'aal deel te naan̄ gur se eyo, ɔeere, naaje ɓo j'aano deet deet ḡōtse ki ute Labar Jigan ḡen al-Masi se. ¹⁵ Do naabm̄ jeege tun kuuy se, naaje se j'k̄ōn̄ t̄oom̄ roje eyo, taa naaje ɛ maak̄n naabje ki se, k't̄oom̄ roje k'deel te ḡōtin̄ eyo. Num gan̄ naaje j'ɔ̄nd̄ doje do naase ki k'je kaal maaksen do Isa al-Masi ki se 'ziid̄n̄ ɓaa ute naan̄ina. Ute naan̄ se ɓo naaje k't̄ed̄n̄ naaba ɔo naabje se ziid̄n̄ ɓaa ute naan̄ina aan ḡoō k̄en Raa maakin̄ jen ro ki. ¹⁶ T̄er, naaje k'ɓaa maak̄n naange tun d̄ok̄ cir naan̄ naase se, taa ḡen ɓaa taad̄n̄ Labar Jiga jeege tun k̄en ɓii kalan̄ booyin̄ te eyo, taa naaje se k'je t̄oom̄ roje do naab jeege tun kuuy eyo. ¹⁷ Gan̄ aan ḡoō k̄en Kitap Raa taad̄ ɔo: *Debm̄ jaay je t̄oom̄ rōn̄ num, n̄'t̄oom̄ rōn̄ do nakge tun M̄eljege t̄ed̄a.** ¹⁸ Taa debm̄ iin̄ sum ɓo t̄oom̄ rōn̄ se, t̄oom̄ rōn̄ k̄en naan̄ t̄oom̄ se m̄et̄ ki eyo; num gan̄ t̄oom̄ rō k̄en m̄et̄ ki se, debm̄ k̄en t̄ed̄ nak̄n̄ k̄en t̄ool̄ M̄eljege tu.

* **10:17** Aak Jer 9.23.

11

*Pɔl ute jee kɛn tɛd rode ɔɔ naade *jee kaan naabm Isa al-Masige*

¹ Borse maam m'je m'asen taadn aan gɔɔ debm dɛrlɛ naɔo do taarumge tu se aayki kaamse aasin̄ki do ki. Genaamge, maam se kic ɓo aayki kaamse 'serkumki. ² Maam se m'saap do naase ki aan gɔɔ kɛn *Raa saap dose ki kɛn tec aan gɔɔ mɛnd kɛn ni taa gaabiŋ se. Ɔɔ maam m'je m'asen kɛdn gaab ki kalan ɔɔ gaabm ese se naan̄ ɓo *al-Masi. Taa naan̄ se ɓo maam m'je m'asen ɓaa naaniŋ ki aan gɔɔ goon mɛnd kɛn iŋg ɓɔɔɓ ron̄ gaabm kɛesiŋ ki sum se. ³ Aan gɔɔ do dakiŋ wɔɔjɔ ɓaado dɛrl Awa se, maam m'ɓeer m'ɔɔ sɔm nam asen dɛrl bin kici ɔɔ saapse se tɛdn jig eyo ɔɔ aki tuj ɔrmse ɔɔ aki kɔŋ dɔɔkŋ ute al-Masi ute maakŋ kalan eyo. ⁴ Nam kuuy ɓaado taadsen mɛtn taar Isan kuuy tec aan gɔɔ gɛn naaje k'taadsen se eyo, ɔɔ taadsen mɛtn taar nirl kuuy tec aan gɔɔ kɛn naaje k'taadsen se eyo ɔɔ kɛn naan̄ jaay ɓaado taadsen Labar Jigan kuuy kɛn tec aan gɔɔ gɛn naaje ey se kic ɓo, naase 'serkɔeki tap.

⁵ Jeegen naase aakɔeki aan gɔɔ jee kaan naabm Isagen k'jeel jeel gɔtde ese se, naade se ɔŋ cirum maam eyo. ⁶ Deere, maam m'jeel taadn taara jiga dɛn eyo, naɔo jeel nakge sum se maam m'ɔko. Naase kic ɓo 'jeelki maakŋ nakge tun naaje k'tɛd paac se, naaje k'taadsesiŋga tal mɛt dɛna.

⁷ Kɛn maam m'taadseno Labar Jiga gɛn Raa se, maam m'ɔɔp rom baata ɔɔ m'uunsen ro naase ɓo raan. Labar Jiga gɛn Raa se lɛ maam m'taadseno cɛrɛ. Bin se maam m'tujiŋga la? ⁸ Kaad kɛn

maam m'tɛdo naaba gɔtse ki se, maam m'tooko *eglizgen kuuy bo ɔgumo ɔ naade utu jide taa maama. ⁹ Kaad ken maam m'ingo gɔtse ki jaay, naka ɔaa baatum se, maam m'tɔnd te metn dim gɔtse ki eyo. Naɔo genaagen doobm al-Masi ken taa naan Masedoan ki se bo ɔaado edum nakn ken aasum kinguma. Kaad ken se, maam se m'tɔnd te met dim gɔtse ki eyo ɔ borse kic le, m'tɔnd metse eyo. ¹⁰ Aan gɔo maam m'dɔk ute al-Masi se, maam m'taad taar met ki, do nakge tun se nam jaay am gaasn gen tɔom rom maakn taa naan Akayi ki se, gɔto. ¹¹ Gen di jaay maam m'baate gen kuun naka gɔtse ki se? Bin se maam m'jesen ey la? Num Raa jeele, maam se m'jese.

¹² Nakn maam m'tɛd se borse kic bo m'tɛd aan gɔo naan ese se. Taa bin se jee tɛd rode aan gɔo jee kaan naabm al-Masige se kon tɔom rode eyo deekn ɔ naabm naade se, tec aan gɔo gen naaje. ¹³ Jee se tɛd rode aan gɔo naade jee kaan naabm al-Masige, ɔ ute naabm ken naade tɛd se, naade aan jeege dala ɔ naade tɛd rode aan gɔo jee kaan naabm al-Masige. ¹⁴ Nakn naade tɛd se ajenki kon kɔkn taad eyo. Taa *Bubm sitange kic bo tɛd roɔa aan gɔo *kɔdn Raa ken tɛd gɔto wɔor keɔen se. ¹⁵ Bin num nakgen se onten 'kɔksen taad eyo ken jee tɛdn naabm Bubm sitange jaay tɛd rode aan gɔo jee tɛdn naabm ute doobin se. Bii ken biide 'nan se, Raa utu ade dabar do nakge tun ken naade tɛdo se.

Pɔl taad taa dubar ken naan ɔn maakn naabin ki

¹⁶ M'an taadn dɔol daala, nam onten kaakum aan gɔo debm derle. Ken naase jaay 'saap ɔki maam debm derle kic, num 'tookki aan gɔo ken naase

'saapĩki se, bin se ɔnumki maam kic m'tɔɔm rom cɔkɔ. ¹⁷ Taar maam m'je m'an taad se Mɛljege ɓo undum kul eyo, naɓo kɛn maam jaay m'tɔɔm rom se, maam se m'taadn̄n aan gɔɔ debm dɛrlɛ. ¹⁸ Aan gɔɔ jeege dɛna lee tɔɔm rode gɛn nakgen do *duni ki sum se, maam kic ɓo m'tɔɔm roma. ¹⁹ Kalɛ, naasen jee jeel-taarge, jee dɛrlge se kic ɓo, naase 'sɛrkɔeki ute maak-raapo. ²⁰ Kɛn jeege tɛɔsen ɓulu, aansen dala, ɔs jise, kujunse, naade tɛɔ rode magal cirse naase ɔɔ naade tɔndse mɛtn bise ki kic ɓo, naase se aasin̄ki. ²¹ Taar m'taadn̄ se sɔkɔn̄ kic ɓo tɔɔluma taa naaje se j'ɔk tɔɔg eyo gɛn tɛɔn̄n aan gɔɔ gɛn naade se. Num gan̄ kɛn deba jaay ɔk nakn̄ kɛn naan̄ an tɔɔm ron̄ ro ki se, maam kic m'ɔk nakn̄ kɛn m'an tɔɔm rom ro ki kici. Kɛse maam taad aan gɔɔ debm dɛrlɛ ɓo taada. ²² Kɛn naade ɓo *Ebrege ɛ, maam kic m'kɔɔɔ Ebre. Kɛn naade ɓo gaan *Israelge ɛ, maam kic m'kɔɔɔ Israel. Kɛn naade ɓo mɛtjil̄ *Abraam ɛ, maam kic mɛtjilina. ²³ Kɛn naade ɓo ɔɔ naade jee tɛɔn̄ naabm al-Masige se ɛ, maam se m'cirde naade se. (Gɔtn se maam m'taad aan gɔɔ debm dɛrlɛ ɓo taada.) Maam m'tɛɔɔ naaba m'ɔɔr nan̄ tak tak, k'tɔkumoga dangay ki mɛt dɛna, k'tɔndumoga ute mɛɛje dɛn aak eyo, mɛt dɛna ɔɔp cɔkɔ sum ɓo ey num j'amo tɔɔɔ. ²⁴ Mɛtn mii se, magal Yaudge ɔkumoga tak ɓo tɔnd dɔɔlum ute mɛɛje mɛt sik-mɔtɔ-kaar-jɛrnan̄*. ²⁵ Mɛtn mɔtɔ j'ɔk k'tɔndumo ute sirdi, jɛ-kalan̄ k'tundumo ute koa je j'am tɔɔɔ, mɛtn mɔtɔ mark-aba tɛrɛɛ ɔɔ maam m'ɔɔpo maakn̄ maane ki,

* **11:24** Maakn̄ *Ko Taar kɛn Raa ɛɔɔ Musa ki se deba jaay tujga num, j'ɔnte tɔndn̄n ute mɛɛje cir̄ ji si-ɔɔɔ.

jε-kalan se m'toodo ð m'lεko maakη baar ki. ²⁶ Maam m'leedoga merte met dena, m'nirlum teece gen gaan oolge se, jee boogge teecumo nirluma, taasum Yaudge teecumo nirluma ð jee ken Yaudge ey kic bo teecumo nirluma, maakη gegerge tu se beer tedumoga, do kad-baarge tu se beer tedumoga, do baar ki beer tedumoga ð jee ken ted rode aan gð jeegen doobm *al-Masi ki se kic bo, teecumo nirluma. ²⁷ Maam m'dabar m'tedn naaba m'ðar nan tak tak met dena, bi kaamum kic m'tood eyo. Gotn metinge se bo toolumo ð maane kic bo toolumo, met dena m'os dim eyo, kuulu ðnuna ð kala kic bo aasum eyo. ²⁸ Dubargen kuuy kic bo utu, nabo m'køn taad ey sum. Daayum maam se m'saap dena do *eglizge tu paac. ²⁹ Ken nam jaay ok toog ey se, m'aakin se tedum ðnð aan gð maam kic bo toogum gto. ð ken nam jaay tedga genaæn oocga maakη *kusiñ ki se, m'aakin se tedum ðn aak eyo. ³⁰ Maam se m'je toom rom eyo num ken naase 'jeki maam m'toom rom tak kic num, m'toom rom do toogum ken baat se. ³¹ Raa ken Bubm Meljege Isa, naæn ken jeege lee toomiñ gen daayum daayum se, jeele maam se taad taar-kðb eyo. ³² Do dakiñ ken maam m'inggo maakη gegere ken Damas ki se, gaar taa naæn gotn ese ron Aretas, magal ken naæn ondiñ maakη gegere ken ese se, tond jeege taa-doobge tu taa am kaka. ³³ Gan naade uun olumo maakη baar ki ð uun booyumo naagη durdur ki ute taa peneter ð gotn se, maam m'aæn m'to.

12

Nakη ken Meljege teec naan Pøl ki ð taadiñ

m̄etĩna

¹ Maam m'je tɔɔm rom eyo naɓo naase ɔlumki m'tɔɔm rom tak. Naɓo m'aakiŋ se tɔɔl ser eyo. Bɔrse maam m'je m'taadn ute nakgen M̄eljege teeco naanum ki jaay taadumo m̄etĩn se. ² Maam m'jeele gaaba kalan debm *al-Masi se, bɔrse ɔkga ɓaara sik-kaar-sɔɔ, ɔɔ gaabm se *Raa uun ɓaansĩn maakŋ raa k̄en raan cir paac paac, jaay ɓo ɔk t̄erlo. (K̄en naan̄ ook ɓaa raan se k̄en utu ron̄a lɔ ute ron̄ eyo, maam m'jeel eyo, k̄ese Raa ɓo jeele). ³⁻⁴ M'jeele, gaabm se Raa uun ɓaansinga gɔtn naan̄ ki mala (naɓo k̄en naan̄ ook ɓaa raan se utu ron̄a lɔ ute ron̄ eyo, maam m'jeel eyo, k̄ese Raa ɓo jeele) ɔɔ k̄en naan̄ jaay aan gɔtn naane se, naan̄ booy taargen deel do k̄en debkilimi aŋ k̄oŋ kaasn taad eyo ɔɔ Raa undĩn te kulu ḡen taadn naan̄ se ey kici. ⁵ Ey num ḡen debm bin se, maam m'k̄oŋ tɔɔm roma, naɓo ḡen maam malĩn se, m'tɔɔm rom do tɔɔgum k̄en baat se sum. ⁶ K̄en maam jaay m'je tɔɔm rom kic ɓo, maam m'k̄oŋ t̄edn debm d̄erl eyo, taa taargen maam m'taad se, taar m̄et ki. Naɓo maam se m'je tɔɔm rom eyo taa s̄om jeege am kaakum aan gɔɔ debm k'jeel jeel gɔtĩna ɔɔ am k̄oŋ maam ɓo ɔoŋ cir taar k̄en naade booyo teeco taarum ki ute nakgen naade aakum maam m't̄edo se. ⁷ Taa nakgen M̄eljege teeco naanum ki jaay taadum m̄etĩn se, m'aakden se deel doa. Taa m'k̄oŋ tɔɔm rom do nakge tun maam m'aakdeno ey se, M̄eljege ɔŋo nakŋ aan gɔɔ k̄oŋɔndɔ* maakŋ rom ki, ɔɔ nakŋ aan gɔɔ k̄oŋɔndɔ se *Bubm sitange ɓo ɔlo k̄oŋĩn taa am dabara ɔɔ am gaasn m'k̄oŋ tɔɔm rom

* **12:7** Nakŋ aan gɔɔ k̄oŋɔndɔ ara se taad ute k̄oŋ̄ k̄en dabariŋ maakŋ ron̄ ki.

eyo.

⁸ Mēt mətə maam m'eem nəə mētn Məljege tu m'əə nakŋ se ŋ'əəɗumsiŋ naatn rom ki. ⁹ Num gaŋ naaŋ tər lum əə: «Bee maam m'teɗi se ʒo, aasiga sum. Taa kaad kēn naai 'təəgi baat se ʒo, maam m'taadn təəgum ute maraadiŋ doi ki.» Bin ʒo maam se m'təəm roma do təəgum kēn baat se, taa al-Masi se taadn təəgiŋ dom ki. ¹⁰ Taa naaŋ se ʒo do təəgum kēn baat se, kēn k'naajuma, nakgen əəŋ kēn aan dom ki, kēn k'dabaruma, kēn k'lee k'teecum nirluma, kēn nakgen se jaay aan dom ki se, maam maakum raapo taa al-Masi se; taa kaad kēn maam təəgum baat se jaay ʒo, maam m'əŋ təəgə.

Pəl saap do jee Kōrint ki

¹¹ Maam m'taadseno aan gəə debm dərle se, əə naaŋ se naase ʒo əlumki taa təəgə. Ey num naase ʒo jee kēn amkiro magala. Kēn naade jaay taad əə maam se m'təəl sər eyo kic ʒo, naaden jee kēn aak rode aan gəə *jee kaan naabm Isagen k'jeel jeel gətde se, əŋ cirum eyo. ¹² Kēn maam jaay m'ingə gətse ki se, naase əŋumki maam se m'debm maakum deere, əə m'aasiŋ do nakge tun paacŋ aan dom ki. Əə ute təəgŋ Raa se, maam m'teɗoga nakŋ-kəəbge ute nakgen deel doa. Ute nakgen maam m'teɗ se ʒo kēn taadsen əə maam se, debm kaan naabm *al-Masi. ¹³ Anum nakgen kēn maam m'teɗo *eglizge tun kuuy se, gətn naase ki kic ʒo maam m'teɗiŋoga. Nakgen kēn maam m'teɗiŋo te gətn naase ki ey se, maam m'tənd te mētn dīm gətse ki ey sum. Bin se m'teɗsenga *kusiŋ la? Kēn teɗsega kic num, 'teɗumki kalde gen kēn maam m'tənd mētn dīm gətse ki ey se! ¹⁴ 'Booyki m'asen

taada: tēr daala bōrse maam m'ḏaapga roma gēn baa gōtse ki gēn k-mōtoge, ɔɔ m'ḏaa gōtse kic ɓo maam m'je dīmse eyo, num maam se m'je naase malinge ey num m'je dīmse eyo. Taa bubge ɓo tus naka gēndege tu ey num gaange ɓo, tus naka bubdege tu eyo. ¹⁵ Maam se kēn m'ut jim paac taa naase kic num, maakum raapo. Deere, maam se m'je kutn jim sum eyo, naḓo rom paac kic ɓo m'aṅ kēdīn taa naase. Anum kēn maam jaay m'jese dēn bin se, naase kic amki kōṅ je baatn ne? ¹⁶ Naase 'jeelki maam se m'tōnd te mētn dīm gōtse ki eyo. Naḓo jeegen mētinge maakse ki se taad ɔɔ maam se nakum mēteke ɔɔ maam m'aanseno kaan ɓo dala ey num maam m'ōṅga dīm gōtse ki. ¹⁷ Maakṅ jeege tun maam m'ōlden gōtse ki se, deb kalan maakde ki se ɔsga jise la? ¹⁸ Maam m'ḏaar mētn Tit ki cirr ɔɔ m'ol gēnaa kuuy kēn maam m'taadseno taarin se ute naana. Kēn Tit jaay inḓo gōtse ki se ɔsoga jise la? Lō maam m'ute Tit se naabm kēn naaje k'tēdo se ɔɔ saapje se tec naap ey la?

¹⁹ Taargen naaje k'raanseno maakṅ maktub kēn ese se, naase 'saap ɔɔki kaadn naane naaje k'je ḏaapm taarje ɓo naanse ki sum. Bin eyo! Naaje se k'taadsen naan Raa ki aan gōɔ kēn al-Masi jen ro ki ɔɔ 'jeelki, jee maak-jejege, taargen naaje k'taadsen se, taa asen noogo aki ziidn baa ute naanse doobm al-Masi ki. ²⁰ Anum kēn ɔlum maam m'ḏeer se m'ɔɔ kaadn kēn jaay maam m'ḏaa gōtse ki se, m'asen kōṅ aan gōɔ kēn maam m'jen ro ki eyo ɔɔ naase kic lē amki kaakse amki kōṅum aan gōɔ kēn naase 'jenki ro ki ey kici. Maam m'je se m'asen kōṅ naase 'tedki tēd dēkēnē ute naap eyo, 'tedki tēd maak-kilimi ro naapge tu eyo, 'tedki tēd taa mooyo ute naap

eyo, 'niki ni ro naapge tu eyo, ɔɔdki kɔɔd naap eyo, 'taadki taad taar ing kusu ro naapge tu eyo, 'magalki magal rosege eyo ɔɔ ɛcki kɛc naap eyo. ²¹Maam m'beer m'ɔɔ sɔm bii kɛn maam m'tɛrl gɔtse ki kuuy daal se, Raam am kɔlum sɔkɔŋɔ am tɔɔl naanse ki. Maam m'beer m'ɔɔ sɔm, kɛn m'kaan gɔtse ki se, m'kɔŋ jee kusinge dɛna kɛn tɛrl te maakde do Raa ki eyo. Kaadn naane, naade utu ing tɛd nakŋ tuj debkilimi naan Raa ki ɔɔ lee ɛɛs naapa rɛŋ rɛŋ ɔɔ tɛd nakgen jig eyo kɛn maakde jen ro ki. Taa naade se ɔɔ kɛn am kɔlum maam m'utu m'ɔaa keeme.

13

Dejŋ Pɔl kaam mɔɔtn

¹Maam m'je ɔaa gɔtse ki ɔɔ kɛn ara se tɛdn gen k-mɔtɔge. Aan gɔɔ kɛn Kitap taadni: «*Gen kaakŋ mɛtn taargen daanse ki se, ɔŋ jeege dɔo ey lɛ mɔtɔ 'tɛdn saadge.**» ²Kɛn maam m'inggo gen k-dige gɔtse ki se, jee kɛn tɛdɔ *kusiŋ deete ute kɛngen kuuy se, maam m'taaddenoga taada. Anum ɔɔrse maam dɔk ute naase se kic ɔɔ, maam m'taadden daala m'ɔɔ: «*Bii kɛn maam m'ɔaa gɔtse ki se maam m'ade kɔŋ eyo.*» ³Ute doobm maam se, maa naase je aki jeele, kɛse aan gɔɔ *al-Masi mala ɔɔ taada. 'Jeelki, daanse ki se, al-Masi se tɔɔgiŋ baat eyo, num naan se tɛd naaba ute tɔɔgiŋa. ⁴Deere, Isa al-Masi se ɔŋ ron k'tup k'tɔɔliŋ ro kaag ki aan gɔɔ debkilim kɛn tɔɔgiŋ gɔtɔ se. Num ute tɔɔgŋ *Raa se, naan duroga daan yoge tu ɔɔ ɔɔrse naan utu ing zɛɛɛ. Anum naaje kic num k'dɔɔkga ute naana. Kɛn k'j'aakje se, naaje kic num aan gɔɔ jee tɔɔgdɛ baata naɔo naaje

* **13:1** Aak Dt 19.15.

j'asesin̄ taada, naaje se j'inḡ k'dōok̄ ute al-Masi se ute tōoḡn̄ Raa.

⁵ Naase aakki rose jiga ḡ tōndki m̄etn̄ rose jaayo, k̄en̄ naase ḡo aalkiga maakse do al-Masi ki deer num, naase kic ḡo aki jeele. 'Jeelki ey la k̄en̄ Isa al-Masi jaay utu maakse ki se? K̄en̄ naase jaay aak ḡkki te m̄etn̄ rose jiḡ ey num, ḡere, naase 'took̄ aalki te maakse do Isa ki eyo. ⁶ Maam m'saapm̄ m'ḡo naase utu aki 'jeele ḡo naaje l̄e k'taad̄sesinga nak̄n̄ k̄en̄ naase anjenki kaak̄n̄ jeel ro ki se. ⁷ Naaje k'tōnd̄ m̄etn̄ Raa se k'je aki k̄ōōdn̄ dose ro kusin̄ ki. Naaje se k̄en̄ jeege ḡo aakje aan̄ ḡōo jee k̄en̄ taad̄ taar m̄et̄ ki ey kic num, naaje k'je j'asen̄ kaak̄n̄ naase aki t̄ed̄n̄ nak̄n̄ ḡere. ⁸ Taa naaje se j'an̄ k̄ōn̄ kaasn̄ ḡen̄ t̄ed̄n̄ nak̄n̄ k̄en̄ ḡaa kalan̄ ute taar m̄et̄ ki ey se, num naaje se j'ōk̄ tōoḡo ḡen̄ taad̄n̄ taar m̄et̄ ki sum. ⁹ Kaad̄ k̄en̄ jaay naase 'tōoḡki, ḡo naaje tōoḡje baat se, k̄ese naaje maakje raapo. K̄ese ḡo ḡlje naaje k'tōnd̄ m̄etn̄ Raa, taa asen̄ t̄erl̄ ḡaapm̄ rose ḡen̄ kaal maaksen̄ do naan̄ ki. ¹⁰ Taa naan̄ se ḡo k̄en̄ maam m'dōk̄ ute naase kic num, m'raan̄sen̄ maktubm̄ se taa ḡii k̄en̄ maam m'aanga ḡōtse ki se, ute tōoḡn̄ k̄en̄ M̄eljege ḡdum̄ se, m'asen̄ t̄ed̄n̄ ḡōn̄ ey sum. Taa tōoḡn̄ naan̄ ḡdumsin̄ se, ḡen̄ kutn̄ jeege eyo, num ḡan̄ ḡen̄ nooḡn̄ jeege 'ziid̄n̄ ḡaa ute naand̄e.

Pōl taad̄ nan̄ taarin̄a ḡo t̄ed̄den̄ tōōse

¹¹ ḡenaamgen̄ ḡoobm̄ *al-Masi ki, ḡorse do taar tōōlin̄ ki se, m'je m'asen̄ taad̄n̄ m'ḡo: inḡki ute maak-raapo, 't̄ed̄ki ḡere 'ḡaaki ute naanse, ḡdki kaay kaama naapge tu, ḡkki taarse kalan̄ ḡo inḡki ute lapia. ḡo Raa debm̄ je jeege ḡo ḡd̄den̄ lapia se, 'kinḡ

ute naase. ¹² Kēn 'ḡaaki ḡaa tēdn tōḡse se, 'baam 'tōkki naapa ḡḡ aayki ciil naapge†. Jee Raagen ḡoobm al-Masi kēn ḡōtn ara paac se, kic ḡo tēdsen tōḡse. ¹³ Ḳn bēe ḡēn Meljege Isa al-Masi, maakje ḡēn Raa ḡḡ tum kēn *Nirl Salal lee tum jeege se, 'tēdn ute naase.

† **13:12** Jeeḡen Pōl raanḡen se, kēn naaḡe ḡaa ḡaa tēdn tōḡse naapge tu se, baam tōk naapa ḡḡ aay ciil naapge.

Kitapm kɛn Raa dɔɔko kiji ute jeege New Testament in Kenga

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kenga

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kenga

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
de2980b7-692d-557d-af49-da5784485d94